T.C.
TİCARET BAKANLIĞI

Sayı : E-69602026-610-00127561081 / 128042062 30.10.2026
Konu : Soru Önergesi (7/49322)

7/49322
GK 12

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi : 23.09.2026 tarihli ve E-43452547-120.07.04-1944618 sayılı yazınız.

İlgide kayıtlı yazıları ekinde yer alan, Şanlıurfa Milletvekili Sayın Av. Mahmut TANAL tarafından verilen 7/49322 sayılı yazılı soru önergesinin cevabı hazırlanarak ekte sunulmuştur.

Bilgilerini ve gereğini arz ederim.

Ömer Bolat

Prof. Dr. Ömer BOLAT
Bakan

Ek : Soru Önergesi Cevabı (2 sayfa)

Bu belge güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.
Belge Doğrulama Kodu: 9773EE6C-5B1F-4855-89F9-50BA359D33C1 https://www.turkiye.gov.tr/ticaret-bakanligi-ebys

Adres: Dumlupınar Bulvarı 9. Km. Çankaya / ANKARA
Telefon No: (312)449 1437 Faks No: (312)449 1341
e-Posta:stratejisoruonergeleri@ticaret.gov.tr
İnternet Adresi: www.ticaret.gov.tr
KEP Adresi: stratejigelistirmebaskanligi@gtb.hs01.kep.tr

Ayrıntılı bilgi için:
SELİN GÖNCÜ
Şef
Telefon No: (312)449 1437

T.C.
TİCARET BAKANLIĞI

Şanlıurfa Milletvekili Sayın Av. Mahmut TANAL'a Ait 7/49322 Sayılı Yazılı Soru Önergesine İlişkin Cevaplar:

Bakanlığımız görev ve yetki alanına giren hususlar itibarıyla önergenize ilişkin cevaplarımıza aşağıda yer verilmiştir:

1-15) Malumları olduğu üzere, 10.05.2004 tarihli ve 2004/7304 sayılı İthalatta Gözetim Uygulaması Hakkında Karar ve 08.06.2004 tarihli ve 25486 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan İthalatta Gözetim Uygulanması Yönetmeliği çerçevesinde bir malın ithalatında kaydedilecek gelişmelerin yakından izlenmesi amacıyla o malın ithalatında gözetim uygulanmasına gidilebilmektedir.

Bu çerçevede, 29.11.2024 tarihli ve 32737 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan İthalatta Gözetim Uygulamasına İlişkin Tebliğ'de (Tebliğ No:2024/12) yer alan 8427.10.10.00.00 Gümrük Tarife İstatistik Pozisyonu (GTİP) altında sınıflandırılan "kaldırma yüksekliği 1 m. veya daha fazla olanlar (personel yükseltici platformlar hariç)" eşyasının ithalatında 7 ABD Doları/kg seviyesinde gözetim uygulanmaktadır.

Gözetim tebliğleri kapsamında tebliğ konusu ürünün ithalatında "gözetim belgesi" aranmakta olup, gözetim belgesi zorunluluğu eşik birim kıymet altındaki ürünlere getirilmiştir. Buna göre gözetime tabi bir ürünün ithalatçısı, ilgili tebliğde belirtilen bilgi ve belgeleri sunarak Bakanlığımıza gözetim belgesi başvurusu yapabilmektedir.

Diğer taraftan, gümrük kıymetine ilişkin hükümler, 4458 sayılı Gümrük Kanunu'nun 23 ila 31'inci ve Gümrük Yönetmeliği'nin ise 43 ila 57'nci maddelerinde düzenlenmiştir. Gümrük Kanunu'nun 24'üncü maddesinde, ithal eşyasının kıymetinin, eşyanın satış bedeli olduğu; satış bedelinin, Türkiye'ye ihraç amacıyla yapılan satışta Kanun'un 27 ve 28'inci maddelerine göre gerekli düzeltmelerin de yapıldığı, fiilen ödenen veya ödenecek fiyat olduğu; 25/1 maddesinde 24'üncü madde hükümlerine göre belirlenemeyen gümrük kıymetinin, bu maddenin 2'nci fıkrasının (a), (b), (c) ve (d) bentlerinin sıra halinde uygulanmasıyla belirleneceği; yine anılan Kanun'un 26' ncı maddesine göre, 24 ve 25'inci madde hükümlerine göre belirlenemeyen ithal eşyasının gümrük kıymetinin belirlenmesinde asgari gümrük kıymeti ve keyfi veya fiktif kıymetlerin esas alınmayacağı hüküm altına alınmıştır. Bu kapsamda, Gümrük Kanunu'nun ilgili maddelerinde belirlenen yöntemler haricinde bir kıymet belirleme usulü bulunmamaktadır.

Öte yandan, karayolu dışında kullanılan hareketli makinaların ithalat denetimleri kapsamında yürütülen ön izin uygulaması, ürünlerin gümrüklü sahaya gelmeden denetimlerinin nihayete erdirilmesini amaçlamaktadır. Bu süreçte, ürünün tabi olduğu teknik düzenlemeye uygunluğunu tevsik eden AB Uygunluk Beyanı, Tip Onay Belgesi ve Gürültü Sertifikası gibi temel bilgi ve belgeler incelenmektedir. Ön izin onayı sonrasında ürünlerin risk analizine istinaden fiilen denetime yönlendirilmesi durumunda ise, ön izin aşamasında ibraz edilen bu belgeler ile ithal edilmek istenen fiziki ürünün uyum ve eşleşmesi kontrol edilmektedir.

Ayrıca, Dış Ticarette Risk Esaslı Kontrol Sistemi (TAREKS) verileri üzerinden yapılan incelemelerde, anılan GTİP kapsamında toplam 6.045 başvuru yapılmış olup, bunlardan 337'si (%5,57) fiilî denetime tabi tutulmuştur. TAREKS'in çalışma prensibi gereği; denetimler tamamen sabit bir orana veya aynı marka/model ürünlerin tamamının fiilî denetime alınması kuralına dayanmamaktadır. Denetim mekanizması; firmaya ait geçmiş denetim sonuçları, piyasa gözetimi verileri, giriş gümrüğü, ürünün cinsi, markası, modeli, fiyatı, miktarı, menşe/çıkış ülkesi ve risk tespiti için kullanılabilecek diğer parametreler doğrultusunda dinamik bir risk analizi ile yürütülmektedir. Dolayısıyla, aynı marka ve modeldeki tüm ürünlerin otomatik olarak fiilî denetime yönlendirilmesi gibi bir uygulama bulunmamaktadır.

Anılan dönemde forklift ithalatına ilişkin toplam 6.045 başvuru gerçekleştirilmiştir. 2026 yılı boyunca tamamlanan ithalat denetimleri ortalama 13 günde neticelendirilmiştir. Süreçlerin büyük çoğunluğu öngörülen ortalama sürelerde tamamlanmakta olup, mevzuatta öngörülen usullere uygun yapılan başvurularda tıkanıklık bulunmamaktadır.

Karayolu dışında kullanılan hareketli makinaların ithalat denetimleri kapsamına alınması talebi sektörel ve kurumsal kanallardan iletildiğinde, ardiye, demuraj ve finansman maliyetleri ile arz-talep dengesi kapsamlı bir şekilde analiz edilmiştir. Bu maliyetlerin ortadan kaldırılması amacıyla, ürünlerin gümrüklü sahaya sevk edilmeden denetimlerinin tamamlanmasını sağlayan ön izin mekanizması hayata geçirilmiştir. Ayrıca, firmalara esneklik tanımak adına gümrüklü sahada bulunan ürünler için de başvuru imkânı korunmuş; kapsam içi ve kapsam dışı ürünler için tek bir proforma ile birden fazla seri numarasını kapsayan tek bir ön izin başvurusu yapılabilmesine imkân sağlanmıştır.

İthalat denetim süreçleri, mevzuatta öngörülen usul ve esaslar çerçevesinde, idari kapasitenin en etkin şekilde kullanımıyla sürdürülmektedir. Denetim sürelerinin uzamasına genel olarak firmalarca talep edilen belgelerin zamanında sunulamaması, eksik/yanlış belge ibraz edilmesi veya numune alım süreçlerindeki zamanlama aksaklıkları sebep olmaktadır. İdarenin işleyişinden kaynaklanan gecikmelerin önlenmesi amacıyla denetçi ve personel sayısı artırılmakta, süreçler dijitalleştirilmekte ve Türk Standartları Enstitüsü (TSE) bünyesinde teşkilat yapıları güçlendirilmektedir.

İthalat denetimlerinde mükerrer işlemlerin önlenmesi ve süreçlerin sadeleştirilmesi amacıyla, firmaların tek bir proforma fatura altında, birden fazla seri numarasına sahip ürünler için tek bir ön izin başvurusu gerçekleştirebilmesine imkân tanınmıştır. Bu uygulama sayesinde, her bir makine için ayrı ayrı başvuru yükü oluşturulmaksızın parti/model bazlı bir esneklik sağlanmış olup, teknik mevzuat ve ürün güvenliği standartları çerçevesinde denetimler güvenli bir şekilde yürütülmektedir.

Son olarak, ithalatçıların süreçleri yakından takip edebilmesi ve anlık bilgi alabilmesi amacıyla İthalat İletişim Merkezi, dijital çağrı merkezi ve e-posta destek hatları faaliyete geçirilmiştir. Sektör temsilcilerinin bilgilendirilmesine yönelik ürün grubu bazlı rehberler TAREKS üzerinden yayımlanmakta ve sektörel istişare toplantıları düzenlenmektedir. Mevzuat ve uygulamalara ilişkin güncellemeler, dış ticaret politikaları ve piyasa şartları gözetilerek şeffaf bir şekilde hayata geçirilmektedir.